

**รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผล
ต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ***

**The Causal Relationship Model of Administration-related Factors
Affecting the Excellence of Schools under the Office of the Basic
Education Commission in the North-eastern Region of Thailand**

ชัยวัฒน์ วาตะวัฒนะ

Chaiwat Watawattana

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

FSakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

E-mail: chwata@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาโรงเรียนดีเด่น ระยะที่ 2 การตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 510 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

*ได้รับบทความ: 29 พฤศจิกายน 2561; แก้ไขบทความ: 4 กรกฎาคม 2562; ตอรับตีพิมพ์: 5 กันยายน 2562

Received: November 29, 2018; Revised: July 4, 2019; Accepted: September 5, 2019



ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ กลยุทธ์องค์การ การจัดการกระบวนการ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และความเป็นเลิศของโรงเรียน

2. รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการบริหาร; ความเป็นเลิศของโรงเรียน; ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

Abstract

The objectives of this study were: 1) to develop the causal relationship model of administration-related factors affecting the excellence of schools under the office of the basic education commission in the North-eastern region of Thailand; 2) to examine the goodness-of-fit between the developed causal relationship model with the empirical data. There were 2 phases in this study. Research conceptual framework was built in the first phase by an analysis of relevant documents and researches, an interview with experts and a study of outstanding schools. The second phase was a research hypothesis examination. Data was collected by using a 5-level rating scale questionnaire. The sample group consisted of 510 school directors and teachers in primary schools under the office of the basic education commission in the North-eastern region of Thailand. Data was analyzed by determining the frequency, percentage, mean, standard deviation, pearson product moment correlation coefficient. Confirmatory factor analysis and goodness-of-fit examination between the hypothetical model and empirical data was also conducted.

The study yielded the following results:

1. The developed causal relationship model of administration-related factors affecting the excellence of schools under the office of the basic education commission in the North-eastern region of Thailand comprises 5 factors, which are academic leadership, organizational strategy, process management, learning process management and school excellency.

2. The developed model showed a goodness-of-fit with the empirical data.

Keywords: causal relationship model; administrative-related factors; school excellency



1. บทนำ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงด้านบริบทสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสารของโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง รวดเร็วและรุนแรง การศึกษายังคงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์และการพัฒนาประเทศให้สามารถดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างยั่งยืน (Siritarangsri, 2014 : 6) ประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี 2542 อย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนปัจจุบัน แต่ยังคงพบปัญหาด้านการศึกษาที่สำคัญในหลายประเด็นที่ต้องเร่งดำเนินการพัฒนาให้ประสบผลสำเร็จทั้งเรื่องคุณภาพการศึกษาและสติปัญญาของเด็ก แม้ระดับการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลับลดลง (Office of Education Council (OEC), 2013 : 9) และยังคงประสบกับปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนและความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง ในลักษณะปัญหาหนึ่งได้รับการแก้ไขคล่องแล้ว ก็เกิดปัญหาใหม่ขึ้นมาแทนที่เชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่องไม่รู้จบ เช่น ปัญหาคุณภาพการศึกษาทั้งด้านวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ภาษา และโดยเฉพาะด้านการคิดวิเคราะห์การอ่านและการเขียนที่เป็นเครื่องมือของการศึกษาหาความรู้เป็นต้น ที่ไม่ว่าหน่วยงานหรือองค์กรใดจะทำการประเมินก็ยังคงพบว่าต่ำกว่ามาตรฐานและมีแนวโน้มต่ำลงเรื่อยๆ (Office of Education Council (OEC), 2009 : 4)

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่กล่าวมาล้วนเป็นโจทย์ที่ท้าทายเป็นอย่างมาก

สำหรับการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการผลิตกำลังคนเพื่อการพัฒนาสู่ความสมดุลและยั่งยืนเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและเพียงพอในการขับเคลื่อนประเทศไทยให้เกิดการพัฒนา โดยเฉพาะการพัฒนาทุนมนุษย์ให้เข้มแข็งพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 และที่สำคัญการพัฒนาคนต้องอยู่บนพื้นฐานของความไม่เรียนรู้มีทักษะที่สำคัญในการประกอบอาชีพควบคู่กับการมีสำนึกในศีลธรรมและจริยธรรม โรงเรียนในฐานะที่เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้การพัฒนาทั้งด้านสติปัญญาและทักษะเพื่อเป็นกำลังของสังคมจึงมีหน้าที่จัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความพึงพอใจต่อคุณภาพของโรงเรียนโรงเรียนจึงจำเป็นต้องหาทางป้องกันสร้างความเข้มแข็งในโรงเรียน ให้เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ (Piromsri, 2011 : 2) และมีความจำเป็นอย่างรีบด่วนที่จะต้องเร่งหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะและความสามารถต่างๆ ดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพื่อให้เป็นพื้นฐานที่จะเติบโตเป็นคนไทยที่มีความคิดเป็นสากลมีความสามารถในการร่วมมือทำงานและแข่งขันกับนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้ประเทศไทยสามารถดำรงอยู่ในเวทีนานาชาติได้อย่างรู้เท่าทันสมศักดิ์ศรีเคียงบ่าเคียงไหล่ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบได้รับประโยชน์ในสิ่งที่ควรจะได้รับและมีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติถ้อยที่ถ้อยอาศัยและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Office of the Basic Education Commission, 2012 : 8)



การบริหารโรงเรียนในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการแนวทางการบริหารจัดการให้สำคัญกับการพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งการจัดการศึกษาของไทยได้มีความพยายามในการส่งเสริมสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศมาโดยตลอด ด้วยการยกระดับโรงเรียนให้มีความโดดเด่นและมีความเป็นเลิศในการดำเนินงาน เช่น โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล (โรงเรียนดีศรีตำบล) โรงเรียนดีเด่นรางวัลพระราชทาน และโรงเรียนต้นแบบด้านต่างๆ เป็นต้น โรงเรียนคุณภาพดังกล่าวมุ่งให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมีความเป็นเลิศและเกิดความเสมอภาคในการให้บริการทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันและได้มาตรฐานนอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ส่งเสริมระบบการบริหารจัดการคุณภาพในรูปแบบโรงเรียนมาตรฐานสากลซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นระบบที่สามารถพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศได้โดยให้โรงเรียนพัฒนาระบบบริหารจัดการโรงเรียนด้วยระบบคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่มีต้นแบบมาจากรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เรียกว่า The Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA) ซึ่งได้มีการพัฒนาปรับปรุงมาตลอดเพื่อช่วยให้องค์กรประเมินตนเองภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องมุ่งเน้นผลการดำเนินการตามกลยุทธ์ขององค์กรตามเกณฑ์ที่ได้พัฒนาไปสู่มุมมองเชิงระบบที่ครอบคลุมและ

บูรณาการการบริหารจัดการกับผลการดำเนินการโดยรวมขององค์กร (Office of the Basic Education Commission, 2014 : 1-2)

การบริหารเพื่อความเป็นเลิศจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลหรือส่งผลต่อความเป็นเลิศ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเด่นชัดเป็นรูปธรรม ดังนั้นการมีตัวแบบปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการและความมุ่งหวังในการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของสังคมไทยจึงมีความจำเป็น โดยเฉพาะโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จำเป็นต้องเร่งรัดพัฒนาด้านความเป็นเลิศของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของชาติ และส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยจะเป็นต้นแบบและนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนไปสู่ความเป็นเลิศ บรรลุเป้าหมายของการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความ



เป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. การวิจัยระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และ 3) การศึกษาโรงเรียนดีเด่น โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น และโรงเรียนที่มีผลการประเมินภายนอกรอบสามในระดับดีมาก จำนวน 3 โรงเรียน 4) การสังเคราะห์ข้อมูล โดยนำผลจากการดำเนินการทั้ง 3 ส่วนมาสังเคราะห์รวมกันเพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสม ปรับร่างโมเดลสมมติฐาน ผลที่ได้จะเป็นโมเดลสมมติฐานที่ประกอบด้วย โมเดลการวัด โมเดลสมการโครงสร้าง

2. การวิจัยระยะที่ 2 การตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 12,490 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 11,577 คน ครูผู้สอน จำนวน 119,339 คน รวมทั้งสิ้น 130,916 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

ผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 510 คน ได้มาโดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารและครูในโรงเรียนดีเด่น เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีโครงสร้างของเนื้อหาที่จะสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน และระยะที่ 2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ซึ่งผลการตรวจสอบ พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 แล้วนำไปทดลอง (Try out) ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 โรงเรียน พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.36-0.86 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 1 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนดีเด่น จำนวน 3 โรงเรียน และระยะที่ 2 การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ระหว่างเดือนสิงหาคม-ตุลาคม 2561 มีแบบสอบถามได้รับกลับคืน จำนวน 510 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 1 ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และสรุปประเด็นสำคัญที่ได้



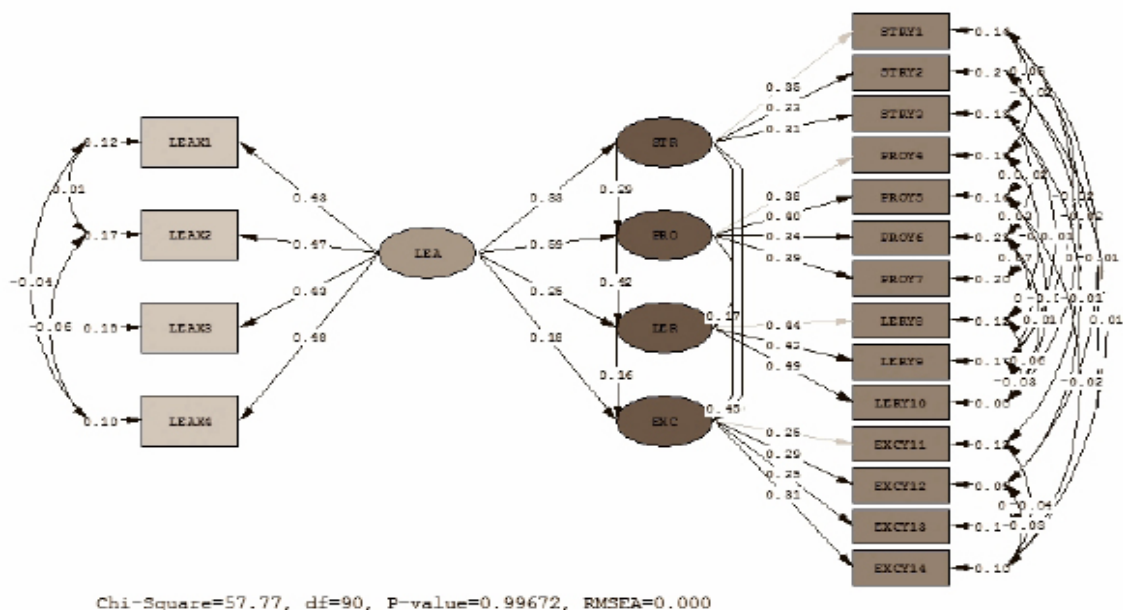
จากการศึกษา และระยะที่ 2 ศึกษาคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน เพื่ออธิบายสภาพทั่วไปของตัวแปร และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุจากทฤษฎีที่ได้ศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์และเพื่อศึกษาขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน โดยใช้สถิติวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM)

4. สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของ

โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ กลยุทธ์องค์การ การจัดการกระบวนการ จัดกระบวนการเรียนรู้ และความเป็นเลิศของโรงเรียน

2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติวัดความกลมกลืนของรูปแบบ คือ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) = 57.77, $df = 90$, $p\text{-value} = 0.996$, $\chi^2/df = 0.64$, $RMSEA = 0.00$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.98$, $CN=1073.97$, $CFI=1$ และ $RMR=0.0057$ ดังแสดงในภาพที่ 1



ภาพที่ 2 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน



สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร

ตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (LEA) ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ กลยุทธ์องค์การ (STR) การจัดการกระบวนการ (PRO) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ (LER) และความเป็นเลิศของโรงเรียน (EXC)

ตัวแปรสังเกตได้ ได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (LEAX1) การจัดบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ (LEAX2) การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ (LEAX3) การนิเทศและประเมินผลด้านการสอน (LEAX4) การกำหนดแผนกลยุทธ์ (STRY1) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ (STRY2) การติดตามและประเมินผลกลยุทธ์ (STRY3) การจัดโครงสร้างองค์การ (PROY4) การมุ่งเน้นบุคลากร (PROY5) การบริหารการเปลี่ยนแปลง (PROY6) การสนับสนุนทรัพยากร (PROY7) การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (LERY8) การจัดการความรู้ของครู (LERY9) การวัดและประเมินผล (LERY10) คุณภาพการบริหารจัดการ (EXCY11) คุณภาพการเรียนการสอน (EXCY12) คุณภาพนักเรียน (EXCY13) และ คุณภาพครูและบุคลากร (EXCY14)

3. ผลการตรวจสอบขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนสูงสุด ได้แก่ การจัดการกระบวนการ รองลงมาคือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ส่วนกลยุทธ์องค์การ ไม่ส่งผลทางตรงต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนแต่มีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวก

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

1. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ กลยุทธ์องค์การ การจัดการกระบวนการ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และความเป็นเลิศของโรงเรียน

1.1 ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางตรงในทิศทางบวกต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน และมีอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนในทิศทางบวกซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสำคัญต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานของที่ประสบความสำเร็จนั้นผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทการเป็นผู้นำในด้านต่างๆ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำในสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้นำ โดยเฉพาะผู้นำทางวิชาการ จะต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นอย่างดี เพื่อเป็นผู้นำสร้างพลังความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาทั้งครูวิชาการ ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการ



เรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นและเป็นไปตามความมุ่งหมาย (Pomdam, 2015 : 210-220) สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัฒนาสีหาม (Seehan, 2010) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลทั้งทางตรงอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก

1.2 ปัจจัยกลยุทธ์องค์การ เป็นปัจจัยไม่ส่งผลทางตรงต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน แต่มีอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนในทิศทางบวก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าแผนกลยุทธ์เป็นหัวใจสำคัญของการบริหาร เป็นองค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จขององค์การ เป็นกระบวนการในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของสถานศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (Phagaphasvivat, 2008 : 23) ดังนั้น กลยุทธ์องค์การจะส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนได้นั้น จะต้องเกิดจากกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนและการปรับปรุงแก้ไขอย่างครบถ้วน แต่ในปัจจุบัน การนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษายังประสบปัญหาในการปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของศศิวรรณ ต้นกันยา (Tonkanya, 2015) ได้ศึกษาพบว่าปัญหาการนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.3 ปัจจัยการจัดการกระบวนการ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนมากที่สุด และมีอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนในทิศทางบวก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการกระบวนการมีความสำคัญต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน ด้วยการจัดการกระบวนการเป็นการกำหนดกลไกที่สำคัญในการออกแบบการดำเนินการติดตาม ควบคุม และปรับปรุงเพื่อให้องค์กรบรรลุยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่กำหนด จึงนับได้ว่าการจัดการกระบวนการเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการบริหารคุณภาพ เนื่องจากเป็นวิธีการที่องค์กรใช้ในการกำหนดกระบวนการหลักและกระบวนการสนับสนุนที่สำคัญทั้งหมดที่ช่วยสร้างคุณค่าแก่ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Amornprasit, 2014 : 51)

1.4 ปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางตรงในทิศทางบวกต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าการจัดการกระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้เป็นหัวใจของการศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งจึงมีภาระหน้าที่หลักในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ทุกคนได้เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองสูงสุด ตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ดีช่วยให้การจัดการเรียนรู้บรรลุสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบมี



ระเบียบ ไม่สับสน กระบวนการต่างๆ ดำเนินไป ตามลำดับขั้น สามารถตรวจสอบได้ว่ามีจุดบกพร่อง ที่ใดบ้าง เมื่อเกิดปัญหาก็สามารถแก้ปัญหาได้ ตรงจุด สามารถตรวจสอบได้ว่าการจัดการเรียนรู้ ได้ผลเพียงใด การจัดการกระบวนการการเรียนรู้ทำให้องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันและมีความสำคัญต่อกันและกันอย่างใกล้ชิดและชัดเจน ซึ่งจะช่วย ให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ (ValayaAlongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, 2009 : 33-34) ดังผลการวิจัยของสัมฤทธิ์ กางเพ็ง (Kangpheng, 2008 : 189) ที่ได้ศึกษา ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพล ต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า ปัจจัยกระบวนการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าสถิติทดสอบที่ผ่านหลักเกณฑ์การพิจารณาทุกค่าดัชนี นอกจากนั้น ตัวแปรทุกตัวแปรในรูปแบบทั้ง 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ปัจจัยกลยุทธ์องค์การ ปัจจัยการจัดการกระบวนการ และปัจจัยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ สามารถร่วมกันอธิบาย

ความแปรปรวนของความเป็นเลิศของโรงเรียนได้ร้อยละ 49 ดังนั้น จึงถือได้ว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การจัดการกระบวนการและการจัดการกระบวนการเรียนรู้ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนดังนั้น ผู้บริหารระดับสูงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียน ควรพิจารณาเสริมสร้างปัจจัยดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับผู้บริหารและสถานศึกษา

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ทุกตัวแปรประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กลยุทธ์องค์การ และการจัดการกระบวนการส่งผลทางบวกต่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ซึ่งส่งผลทางตรงในทางบวกต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน ดังนั้น ในการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงการพัฒนาปัจจัยดังกล่าวให้เกิดขึ้นในผู้บริหาร ครู และสถานศึกษา

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีอิทธิพลรวมสูงที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรการอบรมภาวะผู้นำ



ทางวิชาการสำหรับผู้บริหาร

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนในระดับประเทศ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาศึกษาเปรียบเทียบกัน หากมีความแตกต่างจะได้พิจารณาถึงสาเหตุที่แตกต่าง แต่หากข้อค้นพบเหมือนกันก็จะได้เป็นเครื่องยืนยัน ซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาประเด็นเดียวกันนี้

ด้วยวิธีวิจัยแบบมีส่วนร่วม หรือการวิจัยและพัฒนา หรือทฤษฎีฐานราก เนื่องจากบริบทของแต่ละโรงเรียนอาจมีความแตกต่างกันมาก เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาเปรียบเทียบยืนยันถึงข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้

2.3 ควรทำวิจัยเปรียบเทียบระหว่าง

โรงเรียนของรัฐและเอกชน เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาพัฒนาหรือปรับปรุงปัจจัยต่างๆ ให้ตรงกับหน่วยงาน และเป็นข้อมูลในระดับนโยบาย

References

- Amornprasit, B. (2014). An Administrative Model of Provincial Kindergarten Schools for Excellence. *Doctor of Philosophy in Education Administration*. Graduate School : Naresuan University.
- Kangpheng, S. (2008). Administrative Factors Affecting School Effectiveness: Model Development and Validation. *Doctor of Education in Educational Administration*. Graduate School : KhonKaen University.
- Office of Education Council (OEC). (2013). “6 Steps 7 strategies” 6-Month Operating Result of The Office of Education Council 2013. Bangkok : 21st Co., Ltd.
- _____. (2009). *Study Analyses of the Image of Thai Education in the Future 10-20 years*. Bangkok : Pimdee.
- Office of the Basic Education Commission. (2012). *Learning Management in the World-Class Standard School Edited Edition*. Bangkok : The Agricultural Co-Operative Federation of Thailand Publishing.
- _____. (2014). *The Office of the Basic Education Commission Quality Award of the World-Class Standard School Project in 2014-2015*. Bangkok : The Agricultural Co-Operative Federation of Thailand Publishing.
- Phagaphasvivat, S. (2008). *Strategic management*. Bangkok : Amarin.



- Piromsri, P. (2011). The Study Guidelines Supporting a Learning Organization of Naluang School Tungkaru District Bangkok Metropolis. *Master of Education Degree in Educational Administration*. Graduate School : Srinakharinwirot University.
- Pomdam, W. (2015). Instructional Leadership of School Administrators under the Office of Phetchabun Primary Educational Service Area office 3: A Case Study. *EAU Heritage Journal Social Science and Humanity*, 5(3), 210-220.
- Seehanu, P. (2010). A Causal Relationship Model of Factors Influencing the Effectiveness of Small School under the Educational Service Areas Office in the Northeast. *Doctor of Philosophy Program in Educational Administration*. Graduate School : Loei Rajabhat University.
- Sritarangsri, P. (2014). *Improving Thai Teachers Development in the 21st century*. Bangkok : Mata publishing.
- Tonkanya, S. (2015). *Problems and Guidelines of Strategy Implementation in Basic Educational Institutions under the Supervision of KhonKaen Primary Educational Service Area Office 4*. Mahasarakham : Mahasarakham University.
- Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. (2009). *Manual of the System Management for Child-centered Learning*. Ayutthaya : Tienwattana Printing Co., Ltd.

